

Podmioty rynku finansowego w postępowaniu karnym – co się zmieniło w 2015 r.?

Jacek Jurzyk

Koordinator ds. Prawnych w Przeciwdziałaniu Przestępczości

Warszawa, dn. 18.11.2015

PZU SA/PZU Życie SA, Biuro Bezpieczeństwa, Centrala

Akt prawny- wprowadzający zmiany:

- ustawa z dn. 27.09.2013 r. o zmianie ustawy – Kodeks postępowania karnego oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2013 r., poz. 1247)
- ustawa z dn. 28.11.2014 r. o ochronie i pomocy dla pokrzywdzonego i świadka (Dz. U. z 2015, poz. 21)
- ustawa z dn. 20.02.2015 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2015 r., poz. 396)
- ustawa z dn. 12.06.2015 r. o zmianie ustawy- Kodeks postępowania karnego oraz ustawy – kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz. U 20115, poz. 1186).

1 lipca 2015 r.*

* zasadnicza data wejścia w życie zmian, w przypadku niektórych przepisów są inne daty

Status podmiotu finansowego w procesie karnym

Role procesowe podmiotu finansowego w procesie karnym:

- strona procesowa
- inny uczestnik postępowania

Podmiot finansowy jako strona procesowa:

- pokrzywdzony w postępowaniu przygotowawczym
- oskarżyciel posiłkowy
- *powód cywilny*
- oskarżyciel prywatny
- oskarżyciel subsydiarny

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

---

1) Model procesu kontradyktoryjnego:

- inicjatywa dowodowa przed sądem w sprawach zainicjowanych przez stronę jest w rękach stron
- dowód przed sądem w sprawie zainicjowanej przez stronę przeprowadzają strony po jego dopuszczeniu przez sąd lub przewodniczącego (zasada), wyjątkowo istnieje możliwość przeprowadzenia dowodu z urzędu
- w postępowaniu przygotowawczym i sądowym prowadzonym z urzędu - dowody przeprowadza organ procesowy

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Model procesu kontradyktoryjnego (c.d.):

- zakaz przeprowadzenia i wykorzystania dowodu uzyskanego za pomocą czynu zabronionego
- poszerzenie możliwości wykorzystania dowodowego dokumentów prywatnych
- ograniczenie dostępu do tajemnicy zawodowej-przesłanka dobra wymiaru sprawiedliwości
- niedopuszczalność czynności dowodowej zmierzającej do ujawnienia okoliczności udzielenia i wykonywania środków ochrony i pomocy (dla pokrzywdzonego lub świadka)

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Model procesu kontradyktoryjnego (c.d.):

- brak odpowiedzialności karnej osoby której nie udowodniono winy
- na korzyść oskarżonego rozstrzyga się wątpliwości których strony nie usuną w postępowaniu dowodowym
- odstąpienie oskarżyciela publicznego od aktu oskarżenia jest wiążące dla sądu, do rozpoczęcia przewodu sądowego – samodzielnie, a po, za zgodą oskarżonego
- ponowne wniesienie cofniętego aktu oskarżenia przeciwko tej samej osobie, o ten sam czyn jest niedopuszczalne
- w przypadku takiego odstąpienia pokrzywdzony który nie działał jako oskarżyciel posiłkowy będzie mógł przystąpić do postępowania

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Model procesu kontradyktoryjnego (c.d.) - uprawnienia pokrzywdzonego w procesie kontradyktoryjnym:

- pouczenia o statusie procesowym i uprawnieniach
- końcowe zapoznanie się z aktami postępowania przygotowawczego
- uprawnienia dowodowe po końcowym zapoznaniu z aktami postępowania przygotowawczego
- żądanie ujawnienia przy akcie oskarżenia innych materiałów postępowania przygotowawczego
- wnioskowanie do sądu o zobowiązanie prokuratora do uzupełnienia materiałów postępowania przygotowawczego (przed rozpoczęciem przewodu sądowego)

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Model procesu kontradyktoryjnego - uprawnienia pokrzywdzonego w procesie kontradyktoryjnym (c.d.):

- wnioskowanie do sądu o przerwanie rozprawy dla celów przygotowania dowodowego
- odczytywanie protokołów i innych dokumentów na rozprawie
- wnioskowanie do sądu o zarządzenie przez sąd dostarczenia przez właściwy organ dokumentów, niemożliwych do uzyskania we własnym zakresie
- wnioskowanie do sądu o zwolnienie wskazanej osoby od zachowania tajemnicy dla potrzeb złożenia wniosku dowodowego

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Model procesu kontradyktoryjnego - uprawnienia pokrzywdzonego w procesie kontradyktoryjnym (c.d.):

- udział w niektórych posiedzeniach sądu dotyczących umorzenia postępowania karnego na podstawie art. 17 §1 pkt 2-11 k.p.k. oraz umorzenia postępowania karnego z powodu oczywistego braku faktycznych podstaw oskarżenia
- prawo do udziału pełnomocnika w posiedzeniu przygotowawczym przed rozprawą główną (sprawy powyżej 5 terminów rozpraw)

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

---

2) Dochodzenie roszczeń majątkowych

- eliminacja powództwa cywilnego w procesie karnym
- środki kompensacyjne:
  - obowiązek naprawienia wyrządzonej przestępstwem szkody
  - nawiązka
  - zadośćuczynienie za doznaną krzywdę
- obowiązek naprawienia szkody przy warunkowym umorzeniu postępowania karnego
- obowiązek naprawienia szkody przy zawieszeniu wykonania kary
- środki kompensacyjne przy nadzwyczajnym złagodzeniu kary
- pierwszeństwo egzekucji zasądzonych roszczeń cywilnych przed należnościami sądowymi (zmiana w k.k.w.)

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

---

3) Wzmocnienie roli sposobów konsensualnego zakończenia postępowania karnego

- wniosek o skazanie bez rozprawy (art. 335 k.p.k.) – może być już stosowany w przypadku każdego występku
- pokrzywdzony będzie uprawniony do zgłoszenia sprzeciwu do wniosku oskarżonego z art. 335 k.p.k.
- dobrowolne poddanie się karze możliwe będzie w przypadku każdego przestępstwa (art. 387 k.p.k.)
- wprowadzenie możliwości zgłoszenia wniosku o wydanie wyroku skazującego i wymierzenia kary bez postępowania dowodowego, jeszcze przed doręczeniem oskarżonemu zawiadomienia o terminie rozprawy
- zmiany „uatrakcyjniające” postępowanie mediacyjne, m.in. gwarancja poufności postępowania i oświadczeń składanych w jego toku

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Wzmocnienie roli sposobów konsensualnego zakończenia postępowania karnego (c.d.)

- umorzenie postępowania karnego na wniosek pokrzywdzonego (art. 59a k.k.)
  - ✓ występki przeciwko mieniu zagrożony karą nie przekraczającą 5 lat pozbawienia wolności
  - ✓ inny występki zagrożony karą pozbawienia wolności do lat 3 oraz występki z art. 157 § 1 k.k.
  - ✓ brak uprzedniej karalności za przestępstwo umyślne z użyciem przemocy
  - ✓ naprawienie szkody lub zadośćuczynienie krzywdzie, jeżeli kilku pokrzywdzonych to względem wszystkich
  - ✓ wniosek pokrzywdzonego
  - ✓ przed rozpoczęciem przewodu sądowego w I inst.
  - ✓ brak szczególnej okoliczności o uchybieniu celowi kary

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

---

2) Pozostałe zmiany:

- dostęp do akt sprawy
  - ograniczenie warunków odmowy udostępnienia akt sprawy w postępowaniu przygotowawczym (zabezpieczenie prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa)
  - obowiązek wydania zarządzenia przy odmowie
  - zażalenie na odmowę do sądu (obecnie do prokuratura bezpośrednio przełożonego)
- obowiązek wydania stronom oraz osobom, których orzeczenie bezpośrednio dotyczy, na ich żądanie jednego uwierzytelnionego odpisu każdego orzeczenia (z uzasadnieniem jeżeli jest sporządzane)
- standaryzacja pouczeń pokrzywdzonego

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Pozostałe zmiany (c.d.)

- prawo do wskazania innej osoby która może być obecna w czynności procesowej w postępowaniu przygotowawczym z udziałem pokrzywdzonego, jeżeli nie uniemożliwia to przeprowadzenia lub istotnie nie utrudnia tej czynności
- uprawnienie do uzyskania informacji o sposobie zakończenia sprawy wraz z odpisem prawomocnego orzeczenia kończącego lub jego odpisem (przesłane listem)- warunek złożenie wniosku przez pokrzywdzonego
- prawo do korzystania przez pokrzywdzonego z pełnomocnika z urzędu oraz zaskarżania zarządzenia o odmowie wyznaczenia takiego pełnomocnika

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Pozostałe zmiany (c.d.):

- rejestracja przebiegu rozpraw sądowych za pomocą urządzenia rejestrującego dźwięk albo obraz i dźwięk (zasada), chyba że jest to niemożliwe ze względów technicznych lub ze względów związanych z ochroną informacji niejawnych, zapis obraz i dźwięku jest załącznikiem do protokołu
- obowiązek sądu lub prokuratora do niezwłocznego powiadomienia pokrzywdzonego, a w uzasadnionych przypadkach również świadka o ucieczce oskarżonego z aresztu śledczego

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Pozostałe zmiany (c.d.):

- przesłuchanie świadka nie może zmierzać do ujawnienia jego miejsca zamieszkania ani miejsca pracy, chyba że ma to znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy
- miejsce zamieszkania świadka ustala się na podstawie dokumentu tożsamości albo jego pisemnego oświadczenia
- w protokole nie zamieszcza się danych dotyczących miejsca zamieszkania i miejsca pracy pokrzywdzonych i świadków (umieszcza się je w załączniku do protokołu, którego dalsze wykorzystanie podlega szczególnym zasadom)
- w celu postępowania karnego podkreśla się, że dążąc do uwzględnienia prawnie chronionych interesów pokrzywdzonego należy jednocześnie szanując jego godność

Co się zmienia w postępowaniu karnym?

Pozostałe zmiany (c.d.)

- pokrzywdzony oraz świadek mogą korzystać ze środków ochrony i pomocy:
  - ochrony na czas czynności procesowej
  - ochrony osobistej
  - pomocy w zakresie zmiany miejsca pobytu i razem z tym: pomoc finansowa, zmiany trybu doręczania przesyłek pocztowych
  - pomocy psychologicznej

Dziękuję za uwagę

jjurzyk@pzu.pl

tel. 666889024

Warszawa, dn. 18.11.2015 r.

PZU SA/PZU Życie SA, Biuro Bezpieczeństwa, Centrala